

IZVAJANJE REGIJSKE CERTIFIKACIJE GOZDOV PO SISTEMU PEFC V LETU 2021

18. 1. 2022

Vsako leto konstantno narašča povpraševanje po lesu, ki je pridobljen iz trajnostno gospodarjenih gozdov certificiranih po sistemu PEFC. V Sloveniji ima certifikat za sledljivost izvora lesa PEFC že 85 podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo ali predelavo lesa, ali 13 več kot leto prej. Večina podjetij je za certificiran les pripravljena ponuditi boljšo ceno ali lastnikom gozdov urediti in plačati stroške izdaje potrdila o vključenosti v regijsko certifikacijo gozdov PEFC (RCG PEFC).

V RCG PEFC je vključenih **1271 lastnikov**, ki gospodarijo z **293.811 ha** gozda, kar predstavlja **1/4 slovenskih gozdov**. Skladno z zahtevami slovenske certifikacijske sheme je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v letu 2021 že desetič ocenila trajnostno gospodarjenje z gozdovi (TGG) pri lastnikih, vključenih v RCG PEFC. Vendar je tudi KGZS pod stalno kontrolo, tako je letos s strani certifikacijskega organa prestala že deveto ocenjevanje izvajanja postopkov RCG PEFC.

Prvič je KGZS kot regijski predstavnik za certifikacijo gozdov PEFC v Sloveniji dobila certifikat PEFC za TGG v letu 2013, v letu 2018 pa ji je certifikacijski organ Bureau Veritas izdal nov certifikat z veljavnostjo do leta 2023.

Redna letna kontrolna presoja certifikacijskega organa

Kontrolna presoja certifikacijskega organa Bureau Veritasa za leto 2021, kako KGZS izvaja postopke regijske certifikacije gozdov PEFC, je potekala od 24. maja do 29. junija lanskega leta. Presoja je razen KGZS zajela še 12 gozdnih posesti. Na sedežu KGZS se je najprej opravilo kontrolno presojo izvajanja administrativnih postopkov, na terenu se je nato pregledalo 9 gozdnih posesti, pri preostalih 3 gozdnih posestih pa se je opravil samo administrativni pregled. Pri 3 pregledih se je še ocenjevalo kako presojevalci KGZS izvajajo ocenjevanje TGG pri lastnikih gozdov. Pri administrativnem pregledu se trajnostno gospodarjenje z gozdno posestjo oceni samo na podlagi razgovora z revirnim gozdarjem in lastnikom ter vpogledom v razpoložljivo dokumentacijo in javno dostopne podatke. Za certifikacijski organ sta letno presojo izvajala gozdarska strokovnjaka iz Slovenije in Hrvaške. Pri ocenjevanjih, ki so zajela 9 gozdnogospodarskih območij, je certifikacijski organ regijskemu predstavniku izpisal 4 manjše in 1 večjo neskladnost, ki so bila vsa odpravljena do konca lanskega leta oziroma pred določenim rokom za njihovo odpravo.

Redno letno ocenjevanje gozdnih posesti s strani regijskega predstavnika

KGZS je v letu 2021 opravila redni pregled TGG pri 22 naključno izbranih gozdnih posestih, ki so vključena v RCG in niso še bila pregledana v zadnjih 5 letih. Ocenjevanje je zajelo 6.457 ha zasebnih gozdov na 705 gozdnih parcelah. Na terenu se je pregledalo 14 gozdnih posesti, pri ostalih osmih smo opravili samo administrativni pregled. Na podlagi informacij zbranih na Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) in pri lastnikih gozda ter podatkov, ki so javno dostopni ali dobljeni pri ogledu gozda, se je za posameznega lastnika gozda izpolnilo Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev TGG z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Pregledi so potekali od 24. maja do 2. decembra. Neskladnosti s slovensko certifikacijsko shemo PEFC se je ugotovilo pri 10 oziroma pri 45 % lastnikov gozdov izbranih za letošnji pregled, vendar so bila vsa neskladja odpravljena pred določenimi roki, z izjemo nedovoljnega poseka pri lastnici, ki je izstopila iz RCG PEFC.

Izredno ocenjevanje gozdnih posesti regijskega predstavnika

Ob kontrolni presoji, ki jo je izvajal Bureau Veritas, sta predstavnika KGZS hkrati izvajala tudi izredno ocenjevanje gozdnih posesti, na katerih je certifikacijski organ ugotovil neskladnosti. Na ta način se je na terenu pregledalo dve gozdni posesti, pri čemer se je izpisalo 2 ugotovljeni neskladnosti. Oba lastnika sta jih v roku odpravila.

Zaključne ugotovitve

V letu 2021 je bilo skupno pregledanih 34 gozdnih posesti, od tega 29 prvič. Večina pregledanih lastnikov (76 %) sami opravijo večino del v svojih gozdovi. V ostalih primerih lastniki za opravljanje del v gozdovih najemajo registrirane izvajalce gozdarskih del, za kar imajo sklenjene pogodbe. Kar 44 % lastnikov, ki sami delajo v gozdu, ima opravljeno vsaj NPK za sekača ali najmanj poklicno gozdarsko izobrazbo. Še dodatnih 11 lastnikov (44 %), ki sami delajo v gozdu, ima narejen tečaj iz varnega dela z motorno žago, 7 tudi tečaj iz varnega traktorskega spravila lesa.

Še vedno so **lastniki gozdov zelo slabo informirani** glede načrtnega gospodarjenja s svojim gozdom, saj jih pri nastajanju gozdarskih načrtov sodeluje manj kot tretjina. Nekaj večji odstotek (50 %) smo zabeležili glede udeležbe lastnikov gozdov na drugih gozdarskih dogodkih, kar se odraža tudi na slabem poznavanju gozdnogospodarskih značilnosti gozdnih posesti. Manj kot petina jih ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na svoji gozdni posesti.

V letu 2021 so bila pri rednem in izrednem ocenjevanju gozdnih posesti ugotovljena **neskladja pri 35 % lastnikov gozdov**, kar je enako kot v prejšnjem letu. Zlasti veliko lastnikov še ne upošteva zakonskega določila, da **mora biti vsak stroj, ki dela v gozdu, opremljen s kompletom za primer izlitja olja**. Pri pregledih jih le malenkost več kot tretjina lastnikov, ki sami spravljajo les iz gozda, imelo traktor opremljen s tako imenovanim »eko kompletom«. Nekateri lastniki gozdov imajo še težave pri administrativnih opravilih, kot je shranjevanje odločb ZGS ali vodenje evidenc prometa z gozdnolesnimi sortimenti in odlaganjem gradbenih elementov v gozdu. Pri enem lastniku se je ugotovil še nelegalen posek oziroma posek brez ustrezne odločbe ZGS.

Zelo nas veseli, da se vsako leto izboljšuje stanje na **področju varnega dela v gozdu**. Tudi letos ni bilo pri presoji iz tega naslova izpisana nobena neskladnost.

Neskladnosti pri TGG, ki jih je KGZS ugotovila pri pregledih v letu 2021

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Stroji za delo v gozdu, niso opremljeni s kompletom za izlitje olja	9	36
Neurejena dokumentacija – odločb se ne shranjuje, ni evidenc prodaje lesa	2	6
Nelegalen posek	1	3
Odlaganje gradbenih elementov v gozdu (betonski robniki)	1	3
SKUPAJ	12	35

Zaradi naravnih ujm in gradacije smrekovih podlubnikov smo pri ocenjevanju posebno pozornost posvečali **izvedbi sanacije po ujmah poškodovanih gozdov**. V ocenjevanje je bilo zajetih 20 takih posestev ali 59 % vseh ocenjevanih. Zelo nas je razveselilo, da so vsi lastniki poškodovanih gozdov naredili vse, kar jim je bilo za sanacijo gozdov po naravnih ujmah in preprečitev nadaljnje razmnožitve podlubnikov naloženo s strani ZGS.

Izdaja potrdil

Ker je veljavnost potrdil o vključenosti v RCG PEFC 5 let, morajo vključeni, ki jim je pretekla veljavnost potrdil, v kolikor hočejo še naprej prodajati certificiran les iz svojih gozdov, zaprositi za novo potrdilo. V letošnjem letu je bilo izdanih 49 potrdil novim vstopnikom v RCG in 72 lastnikom gozdov, ki jim je prejšnje potrdilo poteklo. S potrdilom lastniki dokazujejo, da je bil les z njihove gozdne posesti pridobljen na trajnosten način.

Sprememba površin certificiranih gozdov

V RCG PEFC se je letos vključilo 49 lastnikov gozdov ali 4 % vseh sodelujočih. Površina gozdov vključena v RCG PEFC se je zaradi letošnjih vstopov povečala za 637 ha. Dva lastnika sta letos izstopila, eden takoj po opravljeni presoji zaradi nedovoljenega poseka. Zaradi novih vstopov, izstopov, izbrisov, sprememb lastništva in statusa gozdnih parcel moramo stalno posodabljati baze podatkov o certificiranih gozdovih, kar je zelo zahtevno delo, ker KGZS nima dostopa do podatkov o posameznih gozdnih posestih.

Priporočila za izboljšanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi:

- 1. Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet).**
- 2. Za svojo gozdno posest moramo voditi ustrezen sistem potrebne skrbnosti v skladu z Uredbo (EU) št. 995/2010** (odločbe ZGS, dobavnice, evidence sečnje in spravila lesa, evidence prodaje lesa, evidence lastne uporabe lesa, ocena tveganja).
- 3. Na območjih vodnih virov in povsod, kjer se to zahteva v gozdarskih načrtih, se za mazanje verige motorne žage uporablja biološko razgradljivo olje.**
- 4. Svojo posest moramo stalno pregledovati in takoj začeti s sanacijo, če smo opazili pojav gozdnih škodljivcev (podlubniki) in bolezni.**
- 5. Vsem gozdnim lastnikom se priporoča vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelavo posestnega načrta.** Nekatero podatke za svojo gozdno posest lahko dobimo na Pregledovalniku podatkov o gozdovih na spletni strani Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>).
- 6. Lastniki in upravitelji gozdov bi se morali pogosteje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje gozdarsko znanje.**

Pooblaščen koordinator za izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC
Egon Rebec